

1. Бондар, О. В. (2019). *Кадрова стратегія підприємства: формування та реалізація*. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
2. Дженкінс, Д., & Ламберт, С. (2020). *Залучення та утримання талантів: стратегії для конкурентної переваги*. Львів: Видавництво Львівської політехніки.
3. Іванова, А. П. (2023). Вплив цифрової трансформації на кадрову стратегію підприємств. *Економіка та управління підприємствами*, (1), 55-62.

Abstract: *HR strategy is a key component of the activity, which includes the development of organizational approaches to work with personnel, the formation and rational use of human resources, and also contributes to their effective development. This is one of the main areas of national socio-economic policy.*

Keywords: *human potential, HR strategy, principles of formation, personnel development, labor productivity.*

Науковий керівник:

Олійник Т. Г.,

*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 332.14

Моделі управління регіональним розвитком в умовах макроекономічної нестабільності

Радіон Хамітов,

здобувач вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *у роботі досліджено моделі управління регіональним розвитком в умовах глобальної макроекономічної нестабільності. Проаналізовано особливості формування ефективних регіональних стратегій та механізмів їх реалізації в контексті післявоєнного відновлення України. Визначено основні інструменти адаптації регіональних систем управління до сучасних викликів та обґрунтовано доцільність запровадження інтегрованої моделі управління регіональним розвитком.*

Ключові слова: *регіональний розвиток, моделі управління, макроекономічна нестабільність, децентралізація, інтегрована модель, стратегії розвитку.*

В умовах зростаючої глобальної макроекономічної нестабільності, що характеризується високим рівнем волатильності ринків, геополітичними конфліктами та кліматичними змінами, формування ефективних моделей управління регіональним розвитком набуває особливого значення. В українських реаліях регіональний розвиток розглядається як процес

стратегічних, інституційних та структурних змін на регіональному рівні, які ґрунтуються на мобілізації внутрішнього потенціалу, спрямовані на посилення конкурентоспроможності регіонів і враховують необхідність пом'якшення міжрегіональних диспропорцій [1].

В сучасних умовах можна виділити кілька ключових моделей управління регіональним розвитком, які застосовуються в Україні та інших європейських країнах: централізовану, децентралізовану, змішану та інтегровану [3]. Кожна з цих моделей має свої особливості та може бути ефективною за певних умов.

Централізована модель зосереджує основні повноваження та ресурси на рівні центральних органів влади. Вона ефективна в кризових умовах, коли потрібно швидко мобілізувати ресурси та приймати рішення. Однак модель має недоліки: недостатнє врахування регіональних особливостей та низька гнучкість в адаптації до змін, що критично важливо в умовах макроекономічної нестабільності.

Децентралізована модель передбачає передачу значної частини повноважень та ресурсів на регіональний і місцевий рівні, що сприяє ефективнішому використанню ресурсів та кращому задоволенню потреб громад. Вона дозволяє територіальним громадам активніше залучатися до управління регіональним розвитком та швидше реагувати на локальні виклики [4]. Водночас існують обмеження, зокрема ризик міжрегіональних диспропорцій та складність координації з національними пріоритетами.

Змішана модель поєднує елементи централізованого та децентралізованого підходів. Вона передбачає визначення стратегічних пріоритетів на національному рівні з одночасним делегуванням значної частини операційних повноважень на регіональний рівень. Змішана модель забезпечує більш збалансований розподіл повноважень та ресурсів між різними рівнями управління, що сприяє підвищенню ефективності регіональної політики.

В умовах макроекономічної нестабільності інтегрована модель управління регіональним розвитком набуває особливої актуальності. Вона базується на принципах багаторівневого управління та передбачає взаємодію влади, бізнесу, громадянського суспільства та наукових установ. Така модель спрямована на досягнення синергетичного ефекту та ефективне використання ресурсів.

Досвід європейських країн свідчить про ефективність інтегрованої моделі в умовах макроекономічної нестабільності. Країни ЄС активно впроваджують інтегровані підходи до управління регіональним розвитком, що дозволяє їм більш ефективно адаптуватися до глобальних викликів та забезпечувати сталий розвиток територій [5]. Особливістю інтегрованої моделі є її гнучкість та адаптивність, що є критично важливими характеристиками в умовах нестабільності.

Для України в сучасних умовах найбільш доцільним видається впровадження інтегрованої моделі управління регіональним розвитком з урахуванням національних особливостей та поточних викликів. Ця модель має ґрунтуватися на принципах смарт-спеціалізації, що передбачає концентрацію ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку регіонів з урахуванням їх

конкурентних переваг. Смарт-спеціалізація є ефективним інструментом регіонального розвитку, що дозволяє оптимізувати використання наявних ресурсів та забезпечити конкурентоспроможність регіонів у глобальному вимірі [3].

Впровадження інтегрованої моделі управління регіональним розвитком в Україні потребує суттєвих інституційних змін та розвитку відповідного інструментарію. Зокрема, необхідно забезпечити ефективну координацію між різними рівнями влади, розвивати партнерські відносини між державним та приватним секторами, а також посилювати спроможність регіональних та місцевих органів влади щодо стратегічного планування та проєктного менеджменту. Розвиток інституційної спроможності є ключовою передумовою для ефективного впровадження інтегрованої моделі управління регіональним розвитком.

Важливим аспектом управління регіональним розвитком в умовах макроекономічної нестабільності є також формування ефективних механізмів моніторингу та оцінки результативності регіональних політик. Системний моніторинг та оцінка дозволяють своєчасно виявляти проблемні аспекти та коригувати регіональні стратегії з урахуванням зміни умов.

Таким чином, в умовах макроекономічної нестабільності формування ефективних моделей управління регіональним розвитком є важливим завданням. Аналіз існуючих підходів свідчить про доцільність впровадження в Україні інтегрованої моделі, що забезпечує взаємодію влади, бізнесу, громадянського суспільства та наукових установ. Модель повинна ґрунтуватися на принципах смарт-спеціалізації та сприяти міжрегіональному співробітництву. Її реалізація вимагає інституційних змін та розробки інструментарію для моніторингу й оцінки регіональних політик.

Список використаних джерел:

1. Ткачук А. Ф. Від перспективного плану до стратегії розвитку громади (через призму досвіду об'єднаних територіальних громад Хмельниччини). К.: ТОВ «Видавництво «Юстон», 2020. 76 с. URL: <https://www.csi.org.ua/publications/vid-perspektyvnogo-planu-do-strategiyi-rozvytku-gromady/>

2. Сторонянська І., Беновська Л. Просторові асиметрії економічного розвитку в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. Економіка України. 2021. № 11-12. С. 42-57. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.02.050>

3. Ховрак І. Еволюція парадигмату регіонального розвитку / Evolution of Regional Development Paradigm // Сучасна економіка. 2019. № 13. С. 246–252.

4. Самоуков С. В. Управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади в Україні / С. В. Самоуков. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. URL: <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/browse?type=author&value=%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%2C+%D0%A1.+%D0%92.>

5. Тимечко І. Р. Територіальна громада у транскордонному просторі: чинники, закономірності, пріоритети розвитку: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2021. 475 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20190008.pdf>

Abstract. *The paper examines models of regional development management in the context of global macroeconomic instability. The peculiarities of forming effective regional strategies and mechanisms for their implementation in the context of post-war recovery of Ukraine are analyzed. The main tools for adapting regional management systems to modern challenges are identified, and the expediency of introducing an integrated model of regional development management is substantiated.*

Keywords: *regional development, management models, macroeconomic instability, decentralization, integrated model, development strategies.*

Науковий керівник:

Табацкова Г. В.,

*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 502:631.427

Екологічний стан ґрунтів під час воєнних дій та їх відновлення

Євгенія Циганкова,

здобувач вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *воєнні конфлікти, що відбуваються в різних куточках світу, завдають значної шкоди не тільки економіці та соціальній інфраструктурі, а й навколишньому середовищу. Одним із найбільш уражених компонентів екосистеми є ґрунт, який виконує безліч важливих функцій для підтримки життя. Військові дії призводять до механічних пошкоджень, хімічного забруднення, зміни структури ґрунтів і порушення природних процесів, що значно ускладнює відновлення екосистем у постконфліктних регіонах.*

Ключові слова: *ґрунти, екологічний стан, відновлення, антропогенні фактори, екосистеми, забруднення земель, прийоми відновлення*

Оцінка екологічного стану ґрунтів є важливим аспектом сучасних екологічних досліджень, спрямованих на визначення рівня їхньої деградації, аналіз придатності для сільськогосподарського використання та виявлення впливу антропогенних факторів на стан екосистем.

Основні підходи до оцінки екологічного стану ґрунтів включають комплексний підхід, індикаційний підхід, еколого-хімічний підхід, підхід